

УДК 378.1

Лариса Данильченко, Дмитро Радик

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна

ОКРЕМІ ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ АКАДЕМІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ВУЗАХ

Larysa Danylchenko, Dmytro Radyk

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

PEDAGOGICAL ASPECTS OF ACADEMIC ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO STUDING IN UKRAINIAN INSTITUTIONS OF HIGHER LEARNING

З перших днів перебування в українському вузі іноземні студенти перебувають в незвичному для них соціокультурному, мовному і національному середовищі. Тому успішне управління учбовим процесом є невід'ємною частиною вирішення проблеми адаптації іноземних студентів в наступних сферах: мовна, соціокультурна, педагогічна.

Найважливіше значення мають педагогічні аспекти академічної адаптації іноземних студентів. При цьому слід враховувати, на наш погляд, наступні моменти:

- урахування специфіки різних видів занять;
- матеріальне забезпечення навчального процесу;
- організація самостійної роботи студентів;
- особливості контролю знань студентів;
- мотивація і механізм стимулювання пізнавальної діяльності;
- особливості групових занять тощо.

учет специфики проводимых занятий

Традиційно в учбовому процесі проводяться лекції, практичні, лабораторні та семінарські заняття. Лекція є базовим видом учбового заняття. Саме на лекції викладач має можливість визначення напряму, аналізу, обсягу змісту теми. Найважливіше значення лекції полягає у визначенні і фіксації мети і завдань інших видів занять. Природно, методика читання лекцій для іноземних студентів відрізняється від аналогічної для українських груп.

Однією з перших проблем, які повинен визначити викладач, є темп читання лекції, рівень володіння англійською мовою. Як показує практика, студенти більшості країн до друго-третього курсу в цілому є підготовленими до сприйняття складних технічних категорій і процесів. Проте часто можна зустрітися з ситуацією, коли в групі виділяються студенти, які не мають

відповідної базової підготовки. В результаті вони не встигають сприймати лекційний матеріал в повному обсязі. Виникає питання - на які групи слухачів орієнтуватися лекторові при читанні лекції? Вирішення цієї проблеми, на наш погляд, полягає в розробленні додаткових видів учбових матеріалів. У практиці викладачів кафедри технології машинобудування широке поширення отримали електронний курс лекцій, презентації з кожної теми навчальної дисципліни.

Доцільним і ефективним тут є застосування на лекціях таких аудіовізуальних засобів як презентації. Відмітимо лише деякі позитивні сторони. У презентаціях вказується література, найважливіші інженерні категорії, змістовний матеріал у вигляді формул, таблиць, графіків тощо. Лектор має реальну можливість звільнення студентів від механічного запису окремого матеріалу. Але при цьому потрібна чітка фіксація змісту окремих слайдів, їх місця в логічній схемі теми. Прикладом таких презентацій є навчальні посібники в схемах, розроблені викладачами нашої кафедри з наступних учбових дисциплін : "Технологія оброблення деталей тиском", "Технологічні методи виготовлення заготовок", "Основи технічної творчості та наукових досліджень" та ін. Практика використання таких методичних розроблень показує їх ефективність не лише на лекціях, але на інших видах учбових занять. Слід враховувати, що вони дозволяють більшою мірою регламентувати самостійну роботу іноземних студентів.

Важливу роль в активізації пізнавальної діяльності студентів відіграють практичні і лабораторні заняття. Як правило, вони проводяться з найважливіших тем навчальної дисципліни. В умовах роботи з іноземними студентами можна виокремити наступні специфічні особливості цих видів занять. Одним із основних їх завдань є закріплення знань, отриманих на лекції. Тому в ході практичного або лабораторного заняття викладач повинен не лише відтворити обсяг інформації, але й розширити та закріпити його. Розв'язок цієї задачі взаємопов'язаний, передусім, з самостійною роботою студентів. Викладач повинен чітко планувати хід самостійної роботи. Обов'язковою умовою має бути засвоєння матеріалу лекції, відповідних тем, рекомендованих викладачем.

На початкових етапах практичного або лабораторного заняття традиційно перевіряються знання найважливіших інженерних категорій, основних закономірностей і процесів. При цьому, як правило, проявляється репродуктивний підхід до учбового процесу. Надалі необхідним є перехід до активізації пізнавальної діяльності. Відповідно, слід продумати механізм відповідної мотивації учбової діяльності іноземних студентів. Хороший ефект дає використання елементів рейтингової технології. Вона дозволяє чіткіше фіксувати відношення до учбового процесу, накопичувати бали, виробляти додаткову мотивацію на заліках і іспитах. Позитивним є також застосування таких активних форм діяльності як проблемні ситуації, метод малих груп, дискусії. Потрібна індивідуалізація підходу до учбової діяльності іноземних студентів. В окремих випадках простежується прагнення створити "захисний

фон" деякими неактивними студентами.

Як відзначалося вище, найважливішою умовою підвищення ефективності учбового процесу є активізація пізнавальної діяльності.

Така практика дозволяє не лише закріпити необхідні знання, але й поступово формувати такі знання й уміння як порівняльний аналіз, прояв підготовленості до сприйняття нового матеріалу, уміння аналізувати відповіді інших студентів, ставити питання тощо. Позитивно, що при такому підході активізується основна частина іноземних студентів. Важливо, що при використанні активних форм учбових занять, формується групова відповідальність за результати заняття. Самі студенти розподіляють обсяг, відповідальність і напрями підготовки, підтримують інтенсивність зайняття, "хворіють" за рівень відповідей. При цьому завданням викладача є надання методичної допомоги студентам. Особливе значення має підбір неформального лідера групи, від якого багато в чому залежить ефективність занять. У міру напрацювання досвіду проведення такого заняття можливе застосування більш високих по рівню таких форм занять як семінари та дискусії.

Ефективність учбового процесу визначається рівнем організації і проведення самостійної роботи. Тут слід виділити необхідність запровадження такого важливого й значимого виду аудиторного зайняття як самостійна робота під керівництвом викладача. Такий вид учбової діяльності для іноземних студентів дозволяє підвищити ефективність лабораторних і практичних занять. Слід враховувати, що в ході проведення самостійної роботи викладач виконує дещо інші функції:

- доповнення матеріалу лекції;
- організація позааудиторної самостійної роботи;
- пошук і використання додаткових джерел інформації;
- підготовка до використання активних форм діяльності на практичних і лабораторних заняттях тощо.

Практика роботи з іноземними студентами дозволяє зробити наступні висновки:

- учбовий процес має якісні особливості в організаційному і методичному планах;
- якісно змінюється роль викладача в учбовому процесі;
- в умовах роботи з іноземними студентами необхідним є ширший рівень методичного забезпечення учбового процесу.

На кафедрі технології машинобудування ТНТУ ім І.Пулюя розроблені і використовуються наступні форми методичного забезпечення учбового процесу:

- презентації з окремих дисциплін, які застосовуються на лекціях, практичних і лабораторних заняттях, в ході самостійної роботи з іноземними студентами та дозволяють вирішувати цілий комплекс навчального процесу;
- електронні підручники, які включають довідкову складову з кожної теми, текстовий та наочний графічний матеріал за темами учбової дисципліни;

- методичне забезпечення активізації пізнавальної діяльності студентів;
- робочі зошити з дисциплін, розроблення яких нині здійснюється на кафедрі.

Наявність і застосування такого комплексу методичного забезпечення сприяє якісному підвищенню ефективності освітнього процесу для іноземних студентів.

УДК 378.015.3:378-057.87-054.6-044.332

Дмитро Дочинець, Юлія Чорна

Запорізький державний медичний університет, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Dmytro Dochinets, Yulia Chorna

Zaporozhye State Medical University, Ukraine

PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS

У процесі навчання іноземні студенти опиняються у новому соціокультурному та мовному середовищі, незвичному кліматі, мусять адаптуватися до нових методів й форм навчання з повною зміною режиму праці та відпочинку, що, в свою чергу, викликає нові, далеко не завжди позитивні емоційні переживання. Це об'єктивно ставить перед адміністрацією вищих навчальних закладів проблеми психологічної адаптації іноземців до умов життя та навчання в нових кліматичних, мовних та соціокультурних умовах.

Спираючись на багаторічний досвід роботи з іноземними студентами та на праці Т.І.Довгодько, І.П.Слепухіна, А.Ю., А.І. Суригіна [1,2,3], можна виділити наступні найбільш значимі для психологічної адаптації іноземців проблеми:

1.Труднощі, пов'язані з необхідністю пристосування до нових норм та традицій поведінки в незвичних побутових та кліматичних умовах.

2.Можливі прояви етнокультурних стереотипів та упереджень, побутового націоналізму та расизму в регіоні навчання.

3.Важкопрогнозовані ситуації соціокультурного, навчального та побутового характеру, які породжують соціальні та психологічні труднощі та призводять до неможливості реалізації особистісно актуальних мотивів.

4.Деадаптивні реакції, які призводять до погіршення самопочуття, підвищення рівня тривожності, виражених проявів відчуженості від колективу навчальної групи, особистісних та міжособистісних конфліктів та, як наслідок, зниження навчальної успішності, втраті інтересу до навчальної діяльності та